

Aan de leden en de plaatsvervangende leden
van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Den Haag, 28 oktober 2004.

Betreft: Algemeen Overleg 3 november 2004

Geachte heer/mevrouw,

Op het Algemeen Overleg met de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over emancipatieonderwerpen op woensdag 3 november, komen zeven brieven van de coördinerend bewindspersoon emancipatie, minister de Geus, aan de orde.

E-Quality wil naar aanleiding van de volgende brieven enige punten onder uw aandacht brengen, namelijk de brief over Hoofddlijnen, beleidsprioriteiten en doelen van het emancipatiebeleid (27061, nr. 30), de brief over Rapport 'Working fathers, Caring men' (29769) en de brief over Rapport Genderbewust Personeelsbeleid (0400613).

Over de brief Hoofddlijnen, beleidsprioriteiten en doelen van het emancipatiebeleid het volgende:

Arbeidsparticipatie en economische zelfstandigheid

Vergroting van de arbeidsparticipatie en economische zelfstandigheid zijn belangrijke emancipatiedoelen van het kabinet. E-Quality constateert dat dit beleid stagneert en dat het voorgenomen beleid niet toereikend is. Met name ten aanzien van grote groepen zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen (zmv-vrouwen) is meer inspanning vereist en moet beleid gericht op onderwijs en arbeid bijna nog helemaal van de grond komen.

In de brief van de minister van 8 juli 2004 (TK 27 061, nr.30) worden alleen onder het kopje 'Macht en besluitvorming' streefcijfers genoemd -elders ontbreken zij - en wordt niet gemeld dat alleen het aandeel vrouwen in het kabinet, de Tweede Kamer en het Europees Parlement in de pas loopt met de streefwaarden. Voor overige functies is het beeld somberder en worden streefcijfers niet gehaald. Zo is bijvoorbeeld het streefcijfer voor vrouwelijke burgemeesters voor 2004 uit het Meerjarenbeleidplan 30%. Dit aantal ligt momenteel lager dan 20%.

Tegelijkertijd geeft het SCP-rapport 'Emancipatie in estafette' aan dat arbeidsparticipatie van autochtone en Surinaamse vrouwen redelijk in de pas loopt met de streefcijfers (respectievelijk 56% en 57%), terwijl Turkse en Marokkaanse vrouwen nog ver achterblijven met 29% en 28%.

Voor wat de economische onafhankelijkheid betreft voldoet momenteel geen enkele groep vrouwen aan de beleidsdoelstelling van 60% economische onafhankelijkheid. Turkse en Marokkaanse vrouwen verdienen de laagste inkomens en zijn het minst economisch zelfstandig. Deze groepen zijn dus uiterst kwetsbaar.

Tegelijkertijd is voor de stimulering van arbeidsparticipatie slechts 0,3% van de SZW-gelden bestemd voor zmv-vrouwen. Ook vormen zij niet expliciet een aandachtsgroep voor het CWI of de Taskforce Jeugdwerkloosheid.

Gelet op genoemde cijfers adviseert E-Quality een grotere inspanningen (ook op financieel gebied) om de arbeidsparticipatie van met name zmv-vrouwen verder te bevorderen.

Aangezien opleiding een belangrijke factor is bij toetreding tot de arbeidsmarkt, zou meer dan tot nu toe aandacht besteed moeten worden aan het vergroten van opleidingsmogelijkheden voor deze groepen vrouwen.

Plan van aanpak 'Emancipatie en integratie'

E-Quality onderstreept het belang dat het kabinet hecht aan de emancipatie van zmv-vrouwen. Onder het kopje 'Emancipatie in de huidige kabinetsperiode' geeft de minister aan dat hoofdzinnet van het beleid de verbetering van de positie van allochtone en laagopgeleide vrouwen is. Gezien de volgens het SCP-rapport 50% kansarmen en 25% kwetsbaren in deze groep, acht de minister een sterke focus op zmv-vrouwen en een link tussen emancipatie en integratie van groot belang.

Ten behoeve van zmv-vrouwen geeft het Plan van aanpak 'Emancipatie en integratie' (Kamerstukken II, 2003-2004, 29 203, nr.3) de mogelijkheid om het emancipatie- en het integratiebeleid op gemeentelijk niveau te stimuleren en te faciliteren.

Daarvoor worden de Toolkit en de Tijdelijke Stimuleringsmaatregel ingezet. Met deze toolkit kunnen de gemeenten bepalen op welke groepen zmv-vrouwen zij hun beleid met voorrang willen richten, welke beleidsinstrumenten hiervoor beschikbaar zijn (of ontwikkeld moeten worden) en met welke middelen de activiteiten gefinancierd kunnen worden. De toolkit is hiermee een stimulerend instrument op grond waarvan de gemeenten een emancipatie- en integratiebeleid kunnen formuleren, maar geeft geen garanties voor het te voeren beleid. Het zou goed zijn als ook dit nieuwe beleid gemonitord wordt. Daarnaast moeten garanties gegeven worden dat de doelgroep en/of zelforganisaties daadwerkelijk betrokken worden bij het vormgeven van dit beleid, temeer omdat een aantal gemeenten juist de subsidies voor zmv-vrouwenorganisaties en emancipatiebevorderende activiteiten beëindigd heeft.

Voor de bestrijding van jeugdwerkloosheid van meisjes is in het plan van aanpak slechts een bedrag van €50.000,- over drie jaar opgevoerd. Samen met de Taskforce Jeugdwerkloosheid zou bepaald worden of nog specifieke actie gericht op deze meisjes nodig is, zoals bijvoorbeeld het instellen van vertrouwenspersonen op scholen. De vraag is ook hoe deze vertrouwenspersonen van dit bedrag kunnen worden aangesteld. Dit bedrag staat in schril contrast met het budget voor de voorlichtingscampagne 'Emancipatie en integratie'. Voor deze campagne is een bedrag gereserveerd van €800.000,-.

Gezien de doelstellingen van het kabinet is een verhoging van het budget voor het bestrijden van werkloosheid en het verbeteren van opleidingskansen voor de groep jonge zmv-vrouwen dringend gewenst.

E-Quality constateert dat vertraging is opgetreden bij de uitvoering van het plan van aanpak 'Emancipatie en integratie'. Zo zijn de maatschappelijke dialogen nog niet gestart, is nog maar één van de drie pools van discussieiders geselecteerd, en is ook het aanstellen van wijkgebonden contactpersonen nog niet gebeurd. Wij missen tenslotte de noodzakelijke initiatieven ter bevordering van de emancipatie van zmv-mannen. Graag zouden wij deze voornemens in het uitvoeringsplan voor het plan van aanpak uitgewerkt terug willen zien.

Naar aanleiding van de aanbiedingsbrief bij het Rapport 'Working Fathers, Caring Men' (29 769), willen we graag het volgende opmerken:

In de reactie van de minister op de resultaten van het onderzoek 'Working Fathers, Caring Men' schrijft hij dat de Nederlandse regering het als verantwoordelijkheid van mannen en vrouwen zelf ziet om een keuze te maken voor een bepaalde taakverdeling. Tegelijkertijd is het de doelstelling van het kabinet om de arbeidsparticipatie van vrouwen te verhogen tot 65% in 2010, en het percentage economisch zelfstandige vrouwen te verhogen tot 60% in 2010, mede met het oog op de vergrijzing en de toenemende kosten van de verzorgingsstaat. Het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut bevestigt dat die hogere arbeidsparticipatie alleen reëel is als het aandeel van mannen in huishoudelijke en kindzorgtaken groter wordt. Dit maakt de taakverdeling tussen mannen en vrouwen niet alleen een individuele beslissing, maar ook één die de realisatie van streefcijfers en daarmee de betaalbaarheid van de verzorgingsstaat beïnvloedt. Om de doelstellingen van het kabinet te behalen, is het van belang de aanbevelingen van het onderzoek te vertalen naar beleid. In de brief geeft de minister vooral aan wat hij tot nu toe gedaan heeft om de taakverdeling tussen mannen en vrouwen te beïnvloeden. Hij geeft echter niet aan hoe hij dit in de toekomst verder voortzet, hetgeen nodig blijft daar de beschikbare cijfers aantonen dat het relatieve zorgaandeel van mannen in Nederland slechts zeer langzaam verandert.

Tijdens de Europese conferentie 'Working Fathers, Caring Men' is ook de ervaring van het Verenigd Koninkrijk gepresenteerd, waar men ervoor heeft gekozen om bij voorlichtingscampagnes in te zetten op het **belang** dat vaders en kinderen hebben bij een grotere zorgtaak van mannen. Internationaal onderzoek heeft aangetoond dat kinderen baat hebben bij substantiële aandacht en zorg van vaders, naast de zorg van hun moeders. In vervolprojecten zou deze invalshoek volgens E-Quality ook gekozen kunnen worden om op deze manier vaders te stimuleren meer kindzorgtaken op zich te nemen.

In de aanbiedingsbrief schrijft de minister dat hij het sparen voor onder meer het ouderschapsverlof fiscaal zal faciliteren met de te introduceren levensloopregeling. Uit de door het SCP uitgevoerde Emancipatie-Effectrapportage (EER) op de levensloopregeling blijkt echter dat de zorgparticipatie van mannen door de levensloopregeling niet blijvend zal worden vergroot, en dat de regeling dus ook niet zal leiden tot een meer gelijke verdeling van betaalde en onbetaalde arbeid tussen mannen en vrouwen. De levensloopregeling kan dus niet worden gezien als beleid om de zorgparticipatie van mannen te verhogen, of de combinatie van arbeid en zorg makkelijker te maken. Bovendien heeft de levensloopregeling weinig te bieden aan laagopgeleide en zmv-vrouwen. De kosten van deelname aan een levensloopregeling wegen ook voor alleenverdieners en herintreders vaak niet op tegen de baten.

Tenslotte wordt gesteld dat uit analyse van het voorbeeld - waarbij één werkdag bij tweeverdieners wordt overgedragen - blijkt dat 71% van de gelijkverdienende partners baat heeft bij overdracht. Bovendien zou 33% van de huishoudens, waarin de partner tegen een lager uurloon werkt dan de hoofdverdiener, nog steeds baat hebben bij urenuitruil. Het is ons niet bekend op welk onderzoek deze cijfers zijn gebaseerd. Deze cijfers komen namelijk niet terug in het 'Working Fathers, Caring Men' onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut.

In de brief over Rapport Genderbewust Personeelsbeleid (SZW 0400613) komen cijfers voor die enige toelichting behoeven.

De minister ziet vooruitgang in het aandeel vrouwen in hogere functies bij de overheid. Maar de cijfers die hij noemt horen bij lagere schalen dan waar de streefcijfers voor zijn opgesteld. Daardoor is het geschetste beeld rooskleuriger dan de werkelijkheid:

- Voor topambtenaren (vanaf schaal 18) is het streefcijfer 25% voor 2010, voor 2004 is het 15% en in 2003 was het aandeel vrouwen 12%. De cijfers die de minister hanteert horen bij schaal 17 en hoger.
- Voor hogere ambtenaren (schaal 15-17) is het streefcijfer 30% voor 2010, voor 2004 is het 20% en in 2003 was het aandeel vrouwen 13%. De door de minister weergegeven percentages betreffen schaal 14-16).

Op grond van de huidige stand van zaken en de geringe groei, worden streefcijfers niet gehaald. Daarom zou ook hier - naast het gebruik van de juiste cijfers - een grotere inspanning in de vorm van aandacht, kennis en gebruik van instrumenten op zijn plaats zijn.

E-Quality hoopt u met bovenstaande kanttekeningen van dienst te zijn geweest bij uw voorbereiding van het Algemeen Overleg en licht indien gewenst een en ander graag toe.

Hoogachtend,

Drs J. M. Ferrier
Directeur E-Quality